

Türkiye Eğitim Dergisi

(2024) Cilt 9, Sayı 1, s. 93-109

MEB Türkçe Ders kitaplarında göz ardı edilen Balkan Edebiyatları: Bir durum çalışması

Suna ÖZCAN¹

Muhammed Eyyüp SALLABAŞ²

Özet

Türkçenin gelişim, değişim ve dönüşümünde her bir kültürel unsur önemli bir yer edinmektedir. Bu araştırmanın amacı da Türkçenin etkin bir dil hâline gelmesinde Balkan edebiyatlarının rolünü vurgulamak, Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (TDÖP, 2019) Türkçe ders kitaplarında yer verilmesi gereken Balkan edebiyatları metinlerinin Türkçe ders kitaplarında yer alma durumunu ortaya koymaktır. Doküman incelemesi ile yapılan çalışmada 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7. ve 8. sınıf ders kitapları araştırma nesnesi olarak kullanılmıştır. Araştırma sonucuna göre TDÖP'de (2019) Balkan edebiyatlarından metinlere ders kitaplarında yer verilmesi gerektiği belirtilse de araştırma nesnesi olarak incelenen ders kitapların hiçbirinde Balkan edebiyatlarından metinlere yer verilmemiştir. Bu tespitten hareketle Balkan edebiyatlarının Türk kültüründeki önemi dikkate alınarak yapılması gereken çalışmalara dair vurgulamalarda bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler

Balkan Edebiyatları
Ders Kitabı
Türkçe Öğretimi
TDÖP

Makale Hakkında

Gönderim Tarihi: 02.02.2024

Kabul Tarihi: 24.06.2024

Elektronik Yayın Tarihi: 28.06.2024

DOI: 10.54979/turkegitimdergisi.1430820

¹ sozcan@29mayis.edu.tr, ORCID: 0000-0001-9461-5732

² Prof.Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi sallabas@gmail.com, ORCID: 0000-0003-4346-4385

The overlooked Balkan literatures in MEB Turkish language textbooks: A Review

Abstract

Each cultural element has an important place in the development, change and transformation of Turkish. The aim of this study is to emphasise the role of Balkan literatures in the development of Turkish into a prosperous language and to reveal the status of the inclusion of Balkan literatures texts in Turkish textbooks, which should be included in Turkish textbooks in the Turkish Language Teaching Programme (TLTP, 2019). In the research conducted by document analysis, 1st, 2nd, 3rd, 4th, 5th, 5th, 6th, 7th and 8th grade textbooks were used as the research object. According to the results of the research, although it is stated in TLTP that texts from Balkan literatures should be included in the textbooks, none of the textbooks analysed as the object of the research included texts from Balkan literatures. Based on this finding, the importance of Balkan literatures in Turkish culture has been taken into consideration and the studies to be carried out have been emphasised.

Keywords

Balkan literatures
Textbook
Turkish Language Teaching
TDÖP

About Article

Sending Date: 02.02.2024
Acceptance Date: 24.06.2024
Electronic Issue Date: 28.06.2024

DOI: 10.54979/turkegitimdergisi.1430820

GİRİŞ

Türkçe Dersi Öğretim Programı (TDÖP) 2019 yılında yürürlüğe girmiş ilkökul 1. sınıftan ortaokul 8. sınıfa kadar ilk ve ortaokula yönelik geliştirilmiş olan bir öğretim programıdır. TDÖP Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ile Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri doğrultusunda hazırlanırken öğretim programlarının perspektifi temel değerlerimiz ve Türkiye Yeterlilikler Çerçevesini (TYÇ) oluşturan ana dilde iletişim, yabancı dillerde iletişim, öğrenmeyi öğrenme, matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler, dijital yetkinlikler, sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler, inisiyatif alma ve girişimcilik, kültürel farkındalık ve ifade maddeleri de dikkate alınmıştır. TDÖP'nin ortaya çıkmasında farklı ülkelerin öğretim programları, konu ile ilgili ulusal ve uluslararası akademik çalışmalar, Türkiye Anayasası, mevzuatlar, kalkınma planları, STK raporları gibi kaynaklar etkili olmuştur. Ayrıca öğretmenler ve eğitim kurumlarındaki paydaşların görüşleri dikkate alınarak TDÖP şekillendirilmiştir.

TDÖP (2019) uygulamasında tema ve konu önerilerinde bulunulmuştur. Temalar; erdemler, millî kültürümüz, Millî Mücadele ve Atatürk, birey ve toplum, okuma kültürü, iletişim, hak ve özgürlükler, kişisel gelişim, bilim ve teknoloji, sağlık ve spor, zaman ve mekân, duygular, doğa ve evren, sanat, vatandaşlık, çocuk dünyasından oluşmaktadır. Bunlar arasında ilk üç tema zorunlu iken diğer temalar öneri niteliğindedir. Bu temalara seçilecek metinlere ilişkin bilgilere de yer verilmiştir. Buna göre her sınıf düzeyinde 8 tema ve her temada 4 dinleme/izleme ve okuma metnine yer verilmesi gerekmektedir. Kullanılacak metin türleri bilgilendirici metinler olarak; anı, biyografiler, otobiyografiler, blog, dilekçe, efemera

ve broşür (liste, diyagram, tablo, grafik, kroki, harita, afiş, vb. karma içerikli metinler), e-posta, günlük, haber metni, reklam, kartpostal, kılavuzlar (kullanım kılavuzları, tarifname, talimatnameler vb.), gezi yazısı, makale / fıkra / söyleşi / deneme, mektup, özlü sözler (atasözü, deyim, duvar yazıları, döviz vb.), özlü sözler (vecize, atasözü, deyim, aforizma, duvar yazıları, motto, döviz vb.), sosyal medya mesajları, hikâye edici metinler; çizgi roman, fabl, hikâye, karikatür, masal / efsane / destan mizahi fıkra, roman, tiyatro, şiir; mani / ninni, şarkı / türkü, şiir, tekerleme / sayısmaca / bilmece şeklindedir.

Ders kitaplarına alınacak metinlerin nitelikleri arasında birinci sırada “Ders kitaplarına alanda yaygın olarak kabul görmüş yazar ve eserlerden, edebî ve kültürel değer taşıyan metinler alınmalıdır. Türk cumhuriyetleri ve Balkan Türkleri edebiyatlarından eserlere yer verilmelidir (MEB, 2019, 18).” ifadesi yer almaktadır. Bu ifade Balkanlar ve Balkan Türk Edebiyatlarından yararlanılmasının gerekliliğini ortaya koymaktadır. Çünkü Balkanlar geçmişten günümüze Türk kültürünün gelişim gösterdiği, Türk hâkimiyetini yüzyıllarca taşıdığı önemli bir coğrafi bölgedir. Yüzyıllarca Türklerin hüküm sürdüğü bu coğrafyalarda yer alan Bulgaristan, Yunanistan, Makedonya, Kosova gibi Balkan ülkelerinde yaşamlarını sürdüren Türkler kendi dillerini ve kültürlerini yaşatmaya devam etmektedirler (Akgün, 2011). Bu durum Balkan Türk kültürünün devam ettiğini göstermektedir. Balkan Türk dil ve edebiyatlarına yönelik yapılan çalışmalar bu kültürün Anadolu’nun dil, kültür, kimlik yapılarını yansıttığını ortaya koymaktadırlar. Son zamanlarda Balkan Türk edebiyatlarına yönelik geliştirilen politikalar, yapılan çalışmalarla birlikte Balkan Türkçesi bir edebiyat ve kültür dili olarak hızlı bir gelişim sağlamaya başlamıştır (Artun, 2014). Balkan Türk edebiyatı toplumsal konular, savaş, günlük yaşam, tarihsel olayları konu etmenin yanı sıra masallar, türküler, ağıtlar, halk hikâyeleri vb. farklı halk edebiyatı ürünlerinden de yararlanmışlardır (Artun, 2014). Bu özellikler Balkanlarda yaşayan Türklerin Türk dili ve edebiyatının devamının sağlanmasında önemli görevler üstlenirken aynı zamanda Türk kültür ve geleneğinin gelişimindeki yerini de gözler önüne sermektedir. Türk kültür ve geleneklerinin gelişiminde bu derece önemli olan Balkan edebiyatlarından yararlanmak ancak karşılıklı etkileşim ile mümkün olabilmektedir. Özellikle okul çağındaki çocukların millî değerlere karşı hassasiyet geliştirmeleri, toplumsal farkındalık kazanmaları açısından Balkan Türk dili ve edebiyatı eserlerinden yararlanmak önemlidir. Böylece Balkanların Türkiye’de yaşayan Türk çocuklar tarafından tanınmaları sağlanırken aynı zamanda bu kültür ve edebiyat eserlerinin gelişimine yönelik önemli adımlar atılmış olur (Hafız, 1985; Artun, 2014; Yastı, 2014). Balkanlarda Türk edebiyatına yönelik yapılan çalışmalarda ilk sırada çocuk edebiyatı ürünleri yer almaktadır (Akgün, 2011). Bu, Balkanlarda yaşayan Türklerin kendi kültürel yapılarını koruyup gelecek nesillere aktarma arzusundan kaynaklanmaktadır. Bu yazarların ağırlıklı olarak öğretmen kökenli olmaları millî bilincin gelişimine yönelik farkındalıklara sahip olmalarını sağlamıştır. Türk edebiyatının gelişiminde önemli yere sahip olan çocuklara yönelik yayınlar Bulgaristan’da Piyoner, Balon, Mozaik; Makedonya, Kosova’da Tomurcuk, Türkçem; Batı Trakya’da Arkadaş Çocuk gibi süreli yayınlardır (Akgün, 2011; Çelik, Gürel, 2017). Balkanlarda çocuk edebiyatının gelişimine yönelik yapılan bu basılı yayınların yanı sıra özellikle şiir alanında önemli ilerlemeler kaydedilmiştir. Çocuk şiirlerine yönelik faaliyet gösteren önemli kişilerin başında Nevzat Mehmet Fuat, Celil Yusuf, Mehmet Çavuş, Şeyh Saadetin, Enver Tuzcu gibi şairler ve yazarlar gelmektedir (Akgün, 2011; Hasan, 2016). Türkçenin ve Türk kültürünün gelişimine yönelik atılan bu adımlarla çocuğa estetik ve edebî bilinç kazandırmanın yanı sıra ideal insan tipinin ortaya konulmasına yönelik ilkeler de barındırmaktadır (Çelik, 2016).

Genel bir çerçeveden değerlendirilecek olursa geçmişten günümüze Türk dilinin gelişimi için birçok farklı coğrafyada çalışmalar yürütülmüştür. Yüzyıllarca Balkanlarda süren Türk hakimiyetinin ardından geriye kalan Türkler kendi kimliklerini koruyup geliştirmek için çaba içerisinde olmuşlardır. Özellikle Balkanlarda yaşayan Türkler kendi dilleri ve kültürlerini korumanın yanı sıra bunların gelişimleri için de büyük çabalar göstermişlerdir. Bu çabalarını da edebi eserleri ile Türklerle ve dünyaya duyurmuşlardır. TDÖP'ı da Balkanlardaki bu edebi zenginliklere Türkçe ders kitaplarındaki metinlerde yer verilmesi gerekliliğini vurgulamaktadır. Çünkü ders kitaplarında yer alan metinler öğrencilerin temel eğitim kaynakları olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durum ders kitaplarının aslında eğitim-öğretim sürecinde ne kadar büyük bir öneme sahip olduğunu da göstermektedir. Eğitim-öğretim materyali olarak ders kitapları geçmişten günümüze kadar temel öğretim materyali olarak tüm dünyada en yaygın araç olarak kullanılagelmıştır. Çünkü ders kitapları öğrencilere gerek öğretim süreci ile birlikte gerekse bireysel olarak çalışabilme, bilgiye erişebilme fırsatı sunmaktadır. TDÖP programının benimsediği yaklaşım, belirlediği felsefi temel ve temel ilkeler çerçevesinde öğrencinin üst düzey düşünme becerisinin gelişimine yönelik adımlar atılırken bunların öğrencilerin yaşamına sirayet edebilmesi için ders kitaplarının geliştirilmesinde bu belirtilen hususların dikkate alınması beklenmektedir (Karamustafaoğlu, Salar, Celep, 2015). Ayrıca millî değerlerin kazandırılmasında, dil ve kültürün öneminin benimsetilmesinde yine ders kitapları önemli bir kaynak işlevi görmektedir. Ders kitapları öğretim materyali olarak ortaya konulurken öğretim programlarında çizilen çerçevelerin dikkate alınarak yapılandırılması beklenmektedir. Fakat ders kitaplarını etkin bir şekilde kullanmaları beklenen öğretmenlerin eleştirileri senkronize bir yapının ortaya konulmadığını göstermektedir (Yazıcı, İnce, 2015). Bu durumda ders kitaplarının beklenen ihtiyacı karşılamadığı göz önünde bulundurularak öğretmenler tarafından yeni arayışlara gidilmektedir. Bu arayış ders programlarında çizilen çerçevelerin de dışına çıkılmasına ve öğretimin hedeflediği ilkelerin göz ardı edilmesine sebep olabilmektedir. Oysa etkili bir ders kitabı MEB tarafından belirlenen öğretim programlarının içerikleri ile uyumlu, öğrenci ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik olmasıdır (Morgil, Yılmaz, 1999). Mevcut araştırmada da TDÖP'de yer alan metinler ile ders kitaplarındaki metinlerin belirlenen ilkeler açısından uyumunun değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda şu temel problem sorusu doğrultusunda çalışma yürütülmüştür:

TDÖP'de yer alan "Türk cumhuriyetleri ve Balkan Türkleri edebiyatlarından eserlere yer verilmelidir (MEB, 2019, 18)." maddesinin MEB Türkçe ders kitaplarında karşılama durumu nasıldır?

YÖNTEM

Bu aşamada araştırmanın modeline, araştırma nesnesine dair bilgilere yer verilmiştir.

Araştırma Deseni

Bu araştırma nitel araştırma yönteminin durum çalışma deseni ile gerçekleştirilmiştir. Durum çalışmalarında yapılan araştırmalar nitel veya nicel yaklaşımları benimseyebilir. İster nitel ister nicel bir yaklaşım fark etmeksizin temel amaç olan belirli bir duruma ait sonuçların ortaya konulması hedefidir (Yıldırım, Şimşek, 2008). Mevcut araştırma TDÖP'de yer alan Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin taşınması gereken özellikler ilkesi doğrultusunda

Türkçe ders kitapları incelendiğinden bu araştırmada durum araştırma modeli benimsenmiştir.

İnceleme Nesnesi

Araştırma kapsamında inceleme nesnesini MEB tarafından 2018-2019 eğitim-öğretim yılından itibaren ders kitabı olarak okutulması hedeflenen 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8. sınıf Türkçe ders kitapları oluşturmaktadır. Bu ders kitaplarında yer alan metinler "Türk cumhuriyetleri ve Balkan Türkleri edebiyatlarından eserlere yer verilmelidir (MEB, 2019, 18)." maddesi doğrultusunda incelenmiştir. Araştırma nesnesi olarak kullanılan kitaplar tablo 1'deki gibidir.

Tablo 1. İnceleme Nesnesi Olarak Kullanılan Kitaplar

Sınıf	Kitabın Adı	Yayınevi
1. Sınıf	İlkokul Türkçe 1 Ders Kitabı	ADA Matbaacılık
1. Sınıf	İlkokul 1 Sınıf Türkçe Çalışma Kitabı	ADA Matbaacılık
2. Sınıf	İlkokul Türkçe 2 Ders Kitabı	ADA Matbaacılık
3. Sınıf	İlkokul Türkçe Ders Kitabı 3	MEB Yayınları
4. Sınıf	İlkokul Türkçe Ders Kitabı 4	MEB Yayınları
5. Sınıf	Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu Türkçe 5. Sınıf Ders Kitabı	MEB Yayınları
6. Sınıf	Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu Türkçe 6 Ders Kitabı	MEB Yayınları
7. Sınıf	Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu Türkçe Ders Kitabı 7	MEB Yayınları
8. Sınıf	Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu Türkçe 8 Ders Kitabı	MEB Yayınları

Araştırma kapsamında MEB tarafından devlet okullarında Türkçe ders kitabı olarak okutulan kitaplar incelenmiştir. Bu ders kitapları arasında İlkokul Türkçe 1 Ders Kitabı, İlkokul Türkçe 2 Ders Kitabı ADA Matbaacılık tarafından hazırlanırken, İlkokul Türkçe Ders Kitabı 3, İlkokul Türkçe Ders Kitabı 4, Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu Türkçe 5. Sınıf Ders Kitabı, Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu Türkçe 6 Ders Kitabı, Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu Türkçe Ders Kitabı 7, Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu Türkçe 8 Ders Kitabı isimli ders kitapları ise MEB tarafından yayınlanmıştır.

BULGULAR

Araştırmanın bu aşamasında problem durumundan hareketle araştırma nesnesi olarak belirlenen Türkçe ders kitaplarındaki metinler analiz edilmiştir.

Tablo 2. Birinci Sınıf Türkçe Ders ve Çalışma Kitabındaki Metinlere İlişkin Bulgular

Tema	Metin	Balkan Edebiyatları	Türk Dünyası	Dünya Edebiyatları
1. Tema: Bilim ve Teknoloji	Gökyüzü Gözlemi	-	+	-
	Benim Adım Hezarfen	-	+	-
	Ay Dede	-	+	-
2. Tema: Çocuk Dünyası	Yaşasın 23 Nisan	-	+	-
	İstiklâl Marşı	-	+	-
	İşte Kapı	-	+	-

3. Tema Millî Kültürümüz	Bayramlarımız	-	+	-
4. Tema: Doğa ve Evren	Zaman Portakalı	-	+	-
	Dostum	-	+	-
5. Tema: Sağlık ve Spor	Evi Terk Eden Diş Fırçası	-	+	-
	Neden Kimse Brokoli Yemiyor?	-	+	-
	Abur Cubur Yemek	-	-	+
	Futbolcu	-	+	-
	Çocuklara Öneriler	-	+	-
6. Tema: Doğa ve Evren	Minik Tohumun İsteği	-	+	-
	Denizde Bir Gün	-	+	-
	Zaman Nedir?	-	-	+
	Kim Topladı Yıldızları?	-	+	-
	Pijamasını Çıkarmak İstemeyen Küçük Sıpa	-	+	-
7. Tema: Bilim ve Teknoloji	Kapatın Televizyonları	-	+	-
	En Güçlü Kim?	-	+	-
	Cırt Cırtlara	-	-	+
	Astronot	-	+	-
	Yorgun Kediler	-	+	-
8. Tema: Vatandaşlık	Devletin Parası Çok Mu?	-	+	-
	Ayakkabı Tamircisi	-	+	-
	Özgürlük ve Sorumluluk	-	+	-
	Çiftçi Amca	-	+	-
	Çalışkan Kalem	-	+	-

Tablo 2'ye göre birinci sınıf Türkçe ders ve çalışma kitabındaki metinler incelenmiştir. Kitaplarda Bilim ve Teknoloji, Çocuk Dünyası, Millî Kültürümüz, Doğa ve Evren, Sağlık ve Spor, Doğa ve Evren, Bilim ve Teknoloji, Vatandaşlık olmak üzere sekiz tema bulunmaktadır. Birinci temada Gökyüzü Gözlemi, Benim Adım Hezarfen, Ay Dede; ikinci temada Yaşasın 23 Nisan, İstiklâl Marşı; üçüncü temada İşte Kapı, Bayramlarımız; dördüncü temada Zaman Portakalı, Dostum; beşinci temada Evi Terk Eden Diş Fırçası, Neden Kimse Brokoli Yemiyor?, Futbolcu, Çocuklara Öneriler; altıncı temada Minik Tohumun İsteği, Denizde Bir Gün, Kim Topladı Yıldızları?, Pijamasını Çıkarmak İstemeyen Küçük Sıpa; yedinci temada Kapatın Televizyonları, En Güçlü Kim?, Astronot, Yorgun Kediler; sekizinci temada Devletin Parası Çok Mu?, Ayakkabı Tamircisi, Özgürlük ve Sorumluluk, Çiftçi Amca, Çalışkan Kalem metinleri yer almaktadır. Bu metinlerin tümü Türkiye'deki Türk edebiyatı eserlerinden oluşmaktayken Abur Cubur Yemek, Zaman Nedir? Cırt Cırtlara isimli metinler dünya edebiyatına ait eserlerdir. Balkanlardaki Türk dili ve edebiyatlarına dair herhangi bir örneğe ise yer verilmemiştir.

Tablo 3. İkinci Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki Metinlere İlişkin Bulgular

Tema	Metin	Balkan Edebiyatları	Türk Dünyası	Dünya Edebiyatları
------	-------	---------------------	--------------	--------------------

1. Tema: Erdemler	Şenlikli Bir Akşam Yemeği	-	+	-
	Gerçek Arkadaş	-	+	-
	Alçak Gönüllü Olmak	-	+	-
	Paylaş Dedi Babam	-	+	-
	Sevgi Bir Kuştur	-	+	-
2. Tema: Çocuk Dünyası	29 Ekim	-	+	-
	Aslı'nın Dönüşü	-	+	-
	Nasrettin Hoca'nın Köyünde	-	+	-
	Güzel Yurdum	-	+	-
	Çocukluğumdaki Bayramlar	-	+	-
3. Tema: Millî Mücadele ve Atatürk	İstiklâl Marşı'mız	-	+	-
	Atatürk'ün Gültekin'e Armağanı	-	+	-
	Seyit Onbaşı	-	+	-
	Korkusuz Kahramanlar	-	+	-
	Ülkemi Seviyorum	-	+	-
4. Tema: Birey ve Toplum	En Güzel Yarıyıl Tatili	-	+	-
	Ben Her Gün Bir Şey Olacağım	-	+	-
	Sihirli Sözcükler	-	+	-
	Konuksever	-	+	-
	Farklı Arkadaşım	-	-	+
5. Tema: Bilim ve Teknoloji	Çocuk Mu Robot Mu?	-	+	-
	Naz'ın Bilgisayar Sevdası	-	+	-
	Tekerleğin İcadı	-	-	+
	Bilgi Çağı	-	+	-
	Aklımdaki İcatlar	-	+	-
6. Tema: Sağlık ve Spor	Kazalardan Korunma ve İlk Yardım	-	+	-
	Bilge Hangi Spor Yapacak?	-	+	-
	Kahvaltının Önemi	-	-	+
	El ve Tırnaklar	-	+	-
	Futbolcu Efe	-	+	-
7. Tema: Doğa ve Evren	Ben Ne Zaman Doğdum?	-	+	-
	Gülibik	-	+	-
	Mevsimler	-	+	-
	Üç Güneş	-	+	-
	Tarzan	-	+	-
8. Tema: Vatandaşlık	Kırmızı Domatesin Yolculuğu	-	+	-
	Ufacık Vidacık	-	+	-
	Özgür Olmak Ya Da Olmamak	-	+	-
	Işıltılı Reklamlar	-	+	-
	Bölüşmek Kolay Değildir	-	-	+

Tablo 3'e göre ikinci sınıf Türkçe ders kitabındaki metinler incelenmiştir. Kitapta sekiz tema bulunmaktadır. Bu temalar; Erdemler, Çocuk Dünyası, Millî Mücadele ve Atatürk, Birey ve Toplum, Bilim ve Teknoloji, Sağlık ve Spor, Doğa ve Evren, Vatandaşlık'tan oluşmaktadır. Birinci temada Şenlikli Bir Akşam Yemeği, Gerçek Arkadaş, Alçak Gönüllü Olmak, Paylaş Dedi Babam, Sevgi Bir Kuştur; ikinci temada 29 Ekim, Aslı'nın Dönüşü, Nasrettin Hoca'nın Köyünde, Güzel Yurdum, Çocukluğumdaki Bayramlar; üçüncü temada İstiklâl Marşı'mız, Atatürk'ün Gültekin'e Armağanı, Seyit Onbaşı, Korkusuz Kahramanlar, Ülkemi Seviyorum; dördüncü temada En Güzel Yarıyıl Tatili, Ben Her Gün Bir Şey Olacağım, Sihirli Sözcükler, Konuksever; beşinci temada Çocuk Mu Robot Mu, Naz'ın Bilgisayar Sevdası, Bilgi Çağı, Aklımdaki İcatlar; altıncı temada Kazalardan Korunma ve İlk Yardım, Bilge Hangi Spor

Yapacak?, El ve Tırnaklar, Futbolcu Efe; Yedinci temada Ben Ne Zaman Doğdum?, Gülibik, Mevsimler, Üç, Güneş, Tarzan; Sekizinci temada, Kırmızı Domatesin Yolculuğu, Ufacık Vidacık, Özgür, Olmak Ya Da Olmamak, Işıltılı Reklamlar metinleri yer almaktadır. Bu metinlerin tümü Türkiye'deki Türk edebiyatı eserlerinden oluşmaktayken Farklı Arkadaşım, Tekerleğin İcadı, Kahvaltının Önemi ve Bölüşmek Kolay Değildir metinleri ise dünya edebiyatı eserlerinden oluşmaktadır. Balkan edebiyatlarına dair herhangi bir metne yer verilmediği belirlenmiştir.

Tablo 4. Üçüncü Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki Metinlere İlişkin Bulgular

Tema	Metin	Balkan Edebiyatları	Türk Dünyası	Dünya Edebiyatları
1. Tema: Birey ve Toplum	Okula Dönüş	-	+	-
	Son Pişmanlık	-	+	-
	Kralın Tohumu	-	-	+
	Kentlerde Yaşayan Çocuklar da Oyun Oynamak İsterler	-	+	-
	Çocuk Memur	-	+	-
2. Tema: Millî Mücadele ve Atatürk	Millî Marşımız	-	+	-
	Şahin Bey	-	+	-
	Sana Borçluyuz Ta Derinden	-	+	-
	Cumhuriyet Çocukları	-	+	-
	Daima Hür	-	+	-
3. Tema: Erdemler	Ormanlar Kralı	-	+	-
	Her Şeye Rağmen	-	+	-
	Hayat Tamircisi	-	+	-
	En İyi Buğday	-	+	-
	Ben Bir Ağacım	-	+	-
4. Tema: Millî Kültürümüz	Timur'un Filleri	-	+	-
	Çayda Çıra	-	+	-
	Cirit Oyunu	-	+	-
	Dede Korkut	-	+	-
	Üç Kardeş	-	+	-
5. Tema: İletişim	Gazete	-	+	-
	Sözcükler Olmadan	-	-	+
	İnternet Sayesinde İletişim Kuruyorum	-	-	+
	Konuşmak İsteyen Çocuk	-	+	-
	Anneme İlk Mektup	-	-	+
6. Tema: Bilim ve Teknoloji	İhsan Ketin	-	+	-
	Buluşlar	-	+	-
	Uzaya İlk Yolculuk	-	-	+
	Bir Anı	-	+	-
	Telefonun İcadı	-	-	+
7. Tema: Çocuk Dünyası	Dünya Çocuk Bayramı	-	+	-
	Tüm Dünya Oyunda	-	+	-
	Geceyi Sevmeyen Çocuk	-	+	-
	Ağaç	-	+	-
	Atatürk ve Çocuklar	-	+	-
8. Tema: Sağlık ve Spor	Yemek Seçimi	-	+	-
	19 Mayıs	-	+	-
	İzcilik	-	+	-

Hapşu	-	+	-
Meyve ve Sebzeleri Yıkayalım	-	+	-

Tablo 4'te üçüncü sınıf Türkçe ders kitabında yer alan tema ve metinlere yer verilmiştir. Birey ve Toplum, Millî Mücadele ve Atatürk, Erdemler, Millî Kültürümüz, İletişim, Bilim ve Teknoloji, Çocuk Dünyası, Sağlık ve Spor temaları altında birinci temada Okula Dönüş, Gezmeyi Seven Ağaç, Kentlerde Yaşayan Çocuklar da Oyun Oynamak İsterler, Çocuk Memur; ikinci temada Millî Marşımız, Şahin Bey, Sana Borçluyuz Ta Derinden, Cumhuriyet Çocukları, Daima Hür; üçüncü temada Ormanlar Kralı, Her Şeye Rağmen, Hayat Tamircisi, En İyi Buğday, Ben Bir Ağacım; dördüncü temada Timur'un Filleri, Çayda Çıra, Cirit Oyunu, Dede Korkut, Üç Kardeş; beşinci temada, Konuşmak İsteyen Çocuk, altıncı temada, İhsan Ketin, Buluşlar, Bir Anı; yedinci temada Dünya Çocuk Bayramı, Tüm Dünya Oyunda, Geceyi Sevmeyen Çocuk, Ağaç, Atatürk ve Çocuklar; sekizinci temada Yemek Seçimi, 19 Mayıs, İzcilik, Hapşu, Meyve ve Sebzeleri Yıkayalım metinleri yer almaktadır. Bunlar arasında Balkan edebiyatlarına dair herhangi bir metin yer almamaktadır. Bu metinlerin tümü Türkiye'deki Türk edebiyatı eserlerinden oluşmaktayken Kralın Tohumu, Sözcükler Olmadan, İnternet Sayesinde İletişim Kuruyorum, Anneme İlk Mektup, Uzaya İlk Yolculuk, Telefonun İcadı ise dünya edebiyatı eserlerinden oluşmaktadır. Balkan edebiyatlarına dair herhangi bir metne yer verilmediği belirlenmiştir.

Tablo 5. Dördüncü Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki Metinlere İlişkin Bulgular

Tema	Metin	Balkan Edebiyatları	Türk Dünyası	Dünya Edebiyatları
1. Tema: Okuma Kültürü	Kitabın Büyüsü	-	+	-
	Asım'ın Nesli Kitap Dostudur	-	+	-
	Konuşan Kitap	-	+	-
	Nane ile Limon Çizgi Film Kütüphane	-	+	-
	Çocuk Kalbi	-	-	+
2. Tema: Millî Mücadele ve Atatürk	Çok Kitap Okurdu	-	+	-
	Atatürk Aralarındaydı	-	+	-
	Efelerin Efesi, Hey Gidinin Efesi!	-	+	-
	Küçük Nezahat	-	+	-
	Vecihi Hürkuş	-	+	-
3. Tema: Erdemler	Sevgi Çuvalı	-	+	-
	Ben Engelli Değilim Anne	-	+	-
	Sevmek Mutluluktur	-	+	-
	Akıllı Güvercin Matuka	-	+	-
	Kaşığı	-	+	-
4. Tema: Bilim ve Teknoloji	Küçük Mucitler	-	+	-
	İcat Nasıl Yapılır?	-	+	-
	Robotların Efendisi: Cezeri	-	+	-
	Bilim İnsanı Nasıl Olunur?	-	+	-
	İbni Sina	-	+	-
5. Tema: Doğa ve Evren	Kaybolan Cennet	-	+	-
	Dağdaki Kaynak	-	+	-
	Evini Arayan Ardıç Tohumu	-	+	-
	Akdeniz'le Röportaj	-	+	-
	Deniz Çok Uzak	-	+	-
6. Tema: Millî Kültürümüz	Hep Büyük Efsanesi	-	+	-
	Kanlı Kavak	-	+	-

	Bir Fincan Kahve	-	+	-
	Şiir Şiir Türkiye	-	+	-
	Oğuz Kağan Destanı	-	+	-
7. Tema: Sağlık ve Spor	Gizemli Canlılar	-	+	-
	İlk Güreşçimiz Koca Yusuf ve Başarısının Sırrı	-	+	-
	Şifa Niyetine	-	+	-
	Bir İlaç Masalı	-	+	-
	Mezgit Mehmet	-	+	-
8. Tema: Sanat	Nedir Bu Sanat?	-	+	-
	El Sanatlarını Yasatalım	-	+	-
	Büyülü Kutu	-	+	-
	Resimdeki Kuşlar	-	+	-
	Bahar Neşesi	+	-	-

Tablo 5'te dördüncü sınıf Türkçe ders kitabında sekiz tema yer almaktadır. Bunlar; Okuma Kültürü, Millî Mücadele ve Atatürk, Erdemler, Bilim ve Teknoloji, Doğa ve Evren, Millî Kültürümüz, Sağlık ve Spor, Sanat temalarından oluşmaktadır. Birinci temada Kitabın Büyüsü, Asım'ın Nesli Kitap Dostudur, Konuşan Kitap, Nane ile Limon Çizgi Film, Kütüphane; ikinci temada Çok Kitap Okurdu, Atatürk Aralarındaydı, Efelerin Efesi, Hey Gidinin Efesi!, Küçük Nezahat, Vecihi Hürkuş; üçüncü temada Sevgi Çuvalı, Ben Engelli Değilim Anne, Sevmek Mutluluktur, Akıllı Güvercin Matuka, Kaşığı; dördüncü temada Küçük Mucitler, İcat Nasıl Yapılır?, Robotların Efendisi: Cezeri, Bilim İnsanı Nasıl Olunur?, İbni Sina; Beşinci temada Kaybolan Cennet, Dağdaki Kaynak, Evini, Arayan Ardıç Tohumu, Akdeniz'le Röportaj, Deniz Çok Uzak; altıncı temada Hep Büyük Efsanesi, Kanlı Kavak, Bir Fincan Kahve, Şiir Şiir Türkiye, Oğuz Kağan Destanı; Yedinci temada Gizemli Canlılar, İlk Güreşçimiz Koca Yusuf ve Başarısının Sırrı, Şifa Niyetine, Bir İlaç Masalı, Mezgit Mehmet; sekizinci temada Nedir Bu Sanat?, El Sanatlarını Yasatalım, Büyülü Kutu, Resimdeki Kuşları yer almaktadır. Bu metinlerin tümü Türkiye'deki Türk edebiyatı eserleriyken Birinci temadaki Çocuk Kalbi isimli metin dünya edebiyatına dair bir metindir. Ayrıca Bahar Neşesi isimli metin Balkan edebiyatlarına dair bir eserdir.

Tablo 6. Beşinci Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki Metinlere İlişkin Bulgular

Tema	Metin	Balkan Edebiyatları	Türk Dünyası	Dünya Edebiyatları
1. Tema: Birey ve Toplum	Memleket İsterim	-	+	-
	Hoşça Kalın, Güle Güle	-	+	-
	Anadolu'da Konukseverlik Gelenekseldir	-	+	-
	İlk Ders	-	+	-
	Çocuk ve Baloncu	-	+	-
2. Tema: Millî Mücadele ve Atatürk	Mustafa Kemal'in Kağrısı	-	+	-
	Dumlupınar Savaşı	-	+	-
	6 Mart 1915 Gecesi	-	+	-
	Bir Temmuz Gecesi	-	+	-
3. Tema: Doğa Ve Evren	Şahin Bey	-	+	-
	Bu Nehir Bizim	-	+	-
	Okland Adası	-	+	-
	Deprem	-	-	+
	Sakın Kesme	-	+	-

	Yarın Gene Sabah Olacak	-	+	-
4. Tema: Millî Kültürümüz	Kilim	-	+	-
	Vatan Yahut Silistre	-	+	-
	Boğaç Han	-	+	-
	Ali Kuşçu	-	+	-
	Geyik Ana	-	+	-
5. Tema: Vatandaşlık	Çocuk Bahçesindeki Bekçi	-	+	-
	Bilinçli Tüketici	-	+	-
	Özgürlük	-	+	-
	Sokak	-	+	-
	Çiftçi ile Çocukları	-	+	-
6. Tema: Sağlık ve Spor	Karagöz Kibarlık Öğreniyor	-	+	-
	Çitlembik	-	+	-
	Spor ve Beden	-	+	-
	Tavşan ile Kaplumbağa	-	+	-
	Dedemin Öyküsü	-	+	-
7. Tema: Erdemler	İyiliğinin Değerini Bilen Kim?	-	+	-
	Büyüklerle Saygı	-	+	-
	Yaşama Sevinci	-	+	-
	Paylaşım	-	+	-
	Bir Bardak Sütün Hatırı	-	-	+
8. Tema: Bilim ve Teknoloji	Barkod	-	+	-
	Sosyal Medya Psikolojinizi Etkiliyor	-	+	-
	Akıllı Ulaşım Sistemleri	-	+	-
	Aziz Sancar	-	+	-
	Pastör	-	+	-

Tablo 6'da beşinci sınıf Türkçe ders kitabında yer alan tema ve metinlere yer verilmiştir. Buna göre Birey ve Toplum, Millî Mücadele ve Atatürk, Doğa ve Evren, Millî Kültürümüz Vatandaşlık, Sağlık ve Spor, Erdemler, Bilim ve Teknoloji olmak üzere sekiz tema bulunmaktadır. Bu temalarda yer alan metinler şu şekildedir: Birinci tema Memleket İsterim, Hoşça Kalın, Güle Güle, Anadolu'da Konukseverlik Gelenekseldir, İlk Ders, Çocuk ve Baloncu; ikinci tema Mustafa Kemal'in Kağnısı, Dumlupınar Savaşı, 6 Mart 1915 Gecesi, Bir Temmuz Gecesi, Şahin Bey; üçüncü tema Bu Nehir Bizim, Okland Adası, Sakın Kesme, Yarın Gene Sabah Olacak; dördüncü tema Kilim, Vatan Yahut Silistre, Boğaç Han, Ali Kuşçu; beşinci tema Çocuk Bahçesindeki Bekçi, Bilinçli Tüketici, Özgürlük, Sokak, Çiftçi ile Çocukları; altıncı

tema Karagöz Kibarlık Öğreniyor, Çitlembik, Spor ve Beden, Tavşan ile Kaplumbağa, Dedemin Öyküsü; yedinci tema İyiliğinin Değerini Bilen Kim?, Büyüklere Saygı, Yaşama Sevinci, Paylaşım, Bir Bardak Sütün Hatırı; sekizinci tema Barkod, Sosyal Medya Psikolojinizi Etkiliyor, Akıllı Ulaşım Sistemleri, Aziz Sançar, Pastör şeklindedir. Bu metinlerin tümü Türkiye'deki Türk edebiyatı eserlerinden oluşmaktadır. Deprem isimli metin dünya edebiyatına, Geyik Ana ise Türk dünyası Azerbaycan edebiyatına dair bir eserdir. Balkan edebiyatlarına dair metinlere ise yer verilmemiştir.

Tablo 7. Altıncı Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki Metinlere İlişkin Bulgular

Tema	Metin	Balkan Edebiyatları	Türk Dünyası	Dünya Edebiyatları
1. Tema: Okuma Kültürü	Bu da Benim Öyküm	-	+	-
	Aıyorum	-	+	-
	Canım Kitaplığım	-	+	-
	Heykeli Dikilen Eşek	-	+	-
	Cephane Sandığında Kitap	-	+	-
2. Tema: Millî Mücadele ve Atatürk	Türk Askerinin Cesareti	-	+	-
	Yaşlı Nine	-	+	-
	15 Temmuz	-	+	-
	120	-	+	-
	Çanakkale Türküsü'nün Hikâyesi	-	+	-
3. Tema: Bilim ve Teknoloji	Aziz Sançar	-	+	-
	İnsanlar Zamanı Eskiden Nasıl Ölçerdi?	-	+	-
	Teknoloji Bağımlılığı	-	+	-
	Bak Postacı Geliyor Selam Veriyor	-	+	-
	Atatürk'ün Geometri Kitabı	-	+	-
4. Tema: Erdemler	Vermek Çoğalmaktır	-	+	-
	Sevgi Diyen Çağlar Aşar	-	+	-
	Gümüş Kanat	-	+	-
	Balıkçıl	-	-	+
	Sır Tutamayan At Bakıcısı	-	+	-
5. Tema: Doğa ve Evren	Merak Ettiklerimiz	-	-	+
	Afyon	-	+	-
	Su Kirliliği	-	+	-
	Kar Kristallerinin Peşinde Bir Yaşam	-	+	-
	Şimşekler ve Yıldırımlar	-	+	-
6. Tema: Millî Kültürümüz	Anadolu	-	+	-
	Tarhananın Öyküsü	-	+	-
	Ana Dili	-	+	-
	Kara Tren	-	+	-
	Vatan Destanı	-	+	-
7. Tema: Sağlık ve Spor	Bisiklet Zamanı	-	+	-
	Yemek, İçmek ve Sindirmek	-	+	-
	Obezite Hakkında 10 Soru 10 Cevap	-	+	-
	Vazgeçmeyenlerin Hikâyesi	-	+	-
	Cirit	-	+	-

8. Tema: Birey ve Toplum	Evet Efendim	-	+	-
	Sen de Bir İyilik Yap	-	+	-
	Dostluğa Dair	-	-	+
	Hacettepe	-	+	-
	Sevgi Filozofu Yunus Emre	-	+	-

Tablo 7’de altıncı sınıf Türkçe ders kitabında yer alan tema ve bu temalarda yer verilen metinler verilmiştir. Temalar; Okuma Kültürü, Millî Mücadele ve Atatürk, Bilim ve Teknoloji Erdemler, Doğa ve Evren, Millî Kültürümüz, Sağlık ve Spor, Birey ve Toplum şeklinde belirlenmiştir. Bu temalar altında yer alan metinler ise şu şekildedir: Birinci tema, Bu da Benim Öyküm, Arıyorum, Canım Kitaplığım, Heykeli Dikilen Eşek, Cephane Sandığında Kitap; ikinci tema Türk Askerinin Cesareti, Yaşlı Nine, 15 Temmuz, 120, Çanakkale Türküsü ’nün Hikâyesi; üçüncü tema Aziz Sancar, İnsanlar Zamanı Eskiden Nasıl Ölçerdi?, Teknoloji Bağımlılığı, Bak Postacı Geliyor Selam Veriyor, Atatürk’ün Geometri Kitabı; dördüncü tema Vermek Çoğalmaktır, Sevgi Diyen Çağlar Aşar, Gümüş Kanat, Sır Tutamayan At Bakıcısı; beşinci tema Merak Ettiklerimiz Afyon, Su Kirliliği, Kar Kristallerinin Peşinde Bir Yaşam, Şimşekler ve Yıldırımlar; altıncı tema Anadolu, Tarhananın Öyküsü, Kara Tren, Vatan Destanı; yedinci tema Bisiklet Zamanı, Yemek, İçmek ve Sindirmek, Obezite Hakkında 10 Soru 10 Cevap, Vazgeçmeyenlerin Hikâyesi, Cirit; sekizinci tema Evet Efendim, Sen de Bir İyilik Yap, Hacettepe, Sevgi Filozofu Yunus Emre metinlerinden oluşmaktadır. Bu metinlerin tümü Türkiye’deki Türk edebiyatına ilişkin metinlerden oluşmaktadır. Ana Dili (Bahtiyar Vahapzade) metni ise çağdaş Azerbaycan edebiyatına dair bir metindir. Balıkçıl, Dostluğa Dair metinleri dünya edebiyatı metinlerinden oluşmaktadır. Balkan edebiyatlarından oluşan herhangi bir metne yer verilmemiştir.

Tablo 8. Yedinci Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki Metinlere İlişkin Bulgular

Tema	Metin	Balkan Edebiyatları	Türk Dünyası	Dünya Edebiyatları
1. Tema: Duygular	Bir Dünya Düşünürüm	-	+	-
	Çiçek Dürbünü	-	+	-
	Ana İşsiz Kalınca	-	+	-
	Karadut	-	+	-
	Korku	-	+	-
2.Tema: Millî Mücadele ve Atatürk	Atatürk’ü Gördüm Düşümde	-	+	-
	Mürefteci Kadınlar ve Emin Astsubay	-	+	-
	Sığırtmaç Mustafa’nın Öyküsü	-	+	-
	Penceresi Sonsuzluğa Açılan Oda	-	+	-
	Gün Doğacak	-	+	-
3. Tema: Okuma Kültürü	Okumanın İşlevi	-	+	-
	Kitaplarla Kurulan Dostluk	-	+	-
	Okumak Düşünmek İçindir	-	+	-
	Anne Frank’ın Hatıra Defteri	-	-	+
	Hayat O Gün Çok Güzeldi	-	+	-
4. Tema: Erdemler	Tahta Bisiklet	-	+	-
	Kaplumbağayla İki Ördek	-	-	+

	Kızgın Bir Lira	-	-	+
	Akıllı Evlat	-	-	+
	Bir Adam, Bir Köy, Bir Orman	-	-	+
5. Tema:	Adını Göklere Yazdıran Çocuk	-	+	-
Kişisel	Başarıya Gitmek mi, Başarıyı Çekmek mi?	-	+	-
Gelişim	"A" Harfi	-	-	+
	Küçük Şeyler Üzerine Bir Öykü: İki Dost, Bir Kuş	-	+	-
	Çok Geç Diye Bir Zaman	-	+	-
6. Tema: Millî	Yusuçuk	-	+	-
Kültürümüz	Karagöz Nedir?	-	+	-
	Anadolu'da Kilim Demek	-	+	-
	Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî	-	+	-
	Nasreddin Hoca Hikâyeleri	-	+	-
7. Tema:	İki Tekerlekli Özgürlük	-	+	-
Sağlık ve	Futbolcu Olmaya Karar Vermiştim	-	+	-
Spor	Karlı Dağların Arkadaşı Ol	-	+	-
	Broşür	-	+	-
	Bilim İnsanı Öyküleri	-	+	-
8. Tema:	Aşık Veysel Şatıroğlu	-	+	-
Sanat	Geleneksel Türk Sanatlarından Ebru	-	+	-
	Ağaçtan Oyma Su Tası	-	+	-
	Yaşayan İnsan Hazinesi	-	+	-
	Gize	-	+	-

Tablo 8'de yedinci sınıf Türkçe ders kitabında yer alan tema ve metinler verilmiştir. Sekiz temadan oluşan kitaptaki metinler ve ait oldukları temalar şu şekildedir: Duygular, Millî Mücadele ve Atatürk, Okuma Kültürü, Erdemler, Kişisel Gelişim, Millî Kültürümüz, Sağlık ve Spor, Sanat temaları altındaki metinler ise sırayla şöyledir: Birinci tema Bir Dünya Düşünürüm, Çiçek Dürbünü, Ana İşsiz Kalınca, Karadut; ikinci tema Atatürk'ü Gördüm Düşümde, Mürefteli Kadınlar ve Emin Astsubay, Sığırtmaç Mustafa'nın Öyküsü, Penceresi Sonsuzluğa Açılan Od, Gün Doğacak; üçüncü tema Okumanın İşlevi, Kitaplarla Kurulan Dostluk, Okumak Düşünmek İçindir, Anne Frank'ın Hatıra Defteri, Hayat O Gün Çok Güzeldi; dördüncü tema Tahta Bisiklet, Kızgın Bir Lira, Akıllı Evlat;; beşinci tema Adını Göklere Yazdıran Çocuk, Başarıya Gitmek mi, Başarıyı Çekmek mi? Mesele Kuyumcuyu Bulmakta, Çok Geç Diye Bir Zaman; altıncı tema Yusuçuk, Karagöz Nedir?, Anadolu'da Kilim Demek, Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî, Nasreddin Hoca Hikâyeleri; yedinci tema İki Tekerlekli Özgürlük, Futbolcu Olmaya Karar Vermiştim, Karlı Dağların Arkadaşı Ol, Broşür, Bilim İnsanı Öyküleri; sekizinci tema Aşık Veysel Şatıroğlu, Geleneksel Türk Sanatlarından Ebru, Ağaçtan Oyma Su Tası, Yaşayan İnsan Hazinesi, Gize metinleri Türkiye'deki Türk edebiyatı metinlerinden oluşurken Korku metni çağdaş Azerbaycan edebiyatından alınmıştır. Kaplumbağayla İki Ördek, Bir Adam, Bir Köy, Bir Orman ve "A" Harfi metinleri dünya edebiyatından alınmıştır. Balkan edebiyatlarına ait eserlere ise yer verilmemiştir

Tablo 9. Sekizinci Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki Metinlere İlişkin Bulgular

Tema	Metin	Balkan Edebiyat	Türk Dünyası	Dünya Edebiyatları
1. Tema: Erdemler	İyimsellik ve Kötümsellik Üzerine	-	+	-

	Kaşağı	-	+	-
	İnsanla Güzel	-	+	-
	Kedi ile Fare	-	-	+
	Ayaz'ın Definesi	-	+	-
2. Tema: Millî Mücadele ve Atatürk	Bayrağımızın Altında	-	+	-
	Atatürk ve Müzik	-	+	-
	Kınalı Ali'nin Mektubu	-	+	-
	Atatürk'ü Gördüm	-	+	-
	Bir Bayrak Rüzgâr Bekliyor	-	+	-
3. Tema: Bilim ve Teknoloji	Günelik Hayatımızda E-Hastalıklar	-	+	-
	Simit ve Peynir'le Bilim İnsanı Öyküleri	-	+	-
	Parktaki Bilim	-	+	-
	Uzay Giysileri	-	+	-
	Eski Çağlardan Beri Dişlerimize Çok İyi Baktık	-	+	-
4. Tema: Birey ve Toplum	Kaldırımlar	-	+	-
	Portakal	-	+	-
	Dilimiz Kuşatma Altında	-	+	-
	Karanlığın Rengi Beyaz	-	+	-
	Masal Ağacı	-	+	-
5. Tema: Zaman ve Mekân	Eşref Saat	-	+	-
	Türkiye	-	+	-
	Peri Bacaları	-	+	-
	Robinson Crusoe	-	-	+
	İstanbul'la Hasbihâl	-	+	-
6. Tema: Millî Kültürümüz	Göç Destanı	-	+	-
	Vatan Sevgisini İçten Duyanlar	-	+	-
	Bir Fincan Kahve	-	+	-
	Kız Kulesi	-	+	-
	Karagöz	-	+	-
7. Tema: Doğa ve Evren	Yılkı Atı	-	+	-
	Rüzgâr	-	+	-
	Gündüzünü Kaybeden Kuş	-	+	-
	Hava Kirliliği	-	+	-
	Canberra (Kanberra)	-	+	-
8. Tema: Vatandaşlık	Haritada Bir Nokta	-	+	-
	Yaşamaya Dair	-	+	-
	Kalbim Rumeli'de Kaldı	-	+	-
	Zeytinyağı Üretimi	-	+	-
	İmece	-	+	-

Tablo 9'da sekizinci sınıf Türkçe ders kitabındaki tema ve metinlere yer verilmiştir. Kitap sekiz tema otuz iki metinden oluşmaktadır. Temalar şu şekildedir: Erdemler, Millî Mücadele ve Atatürk, Bilim ve Teknoloji, Birey ve Toplum, Zaman ve Mekân, Millî Kültürümüz, Doğa ve Evren, Vatandaşlık. Temalar altındaki metinler ise sırayla şu şekildedir: Birinci tema İyimserlik ve Kötümserlik Üzerine, Kaşağı, İnsanla Güzel, Ayaz'ın Definesi; ikinci tema Bayrağımızın Altında, Atatürk ve Müzik, Kınalı Ali'nin Mektubu, Atatürk'ü Gördüm, Bir Bayrak Rüzgâr Bekliyor; üçüncü tema Günelik Hayatımızda E-Hastalıklar, Simit ve Peynir'le Bilim İnsanı Öyküleri, Parktaki Bilim, Uzay Giysileri, Eski Çağlardan Beri Dişlerimize Çok İyi Baktık; dördüncü tema Kaldırımlar, Portakal, Dilimiz Kuşatma Altında, Karanlığın Rengi Beyaz, Masal Ağacı; beşinci tema Eşref Saat, Türkiye, Peri Bacaları,

İstanbul'la Hasbihâl, altıncı tema Göç Destanı, Vatan Sevgisini İçten Duyanlar, Bir Fincan Kahve, Kız Kulesi, Karagöz; yedinci tema Yılkı Atı, Rüzgâr, Gündüzünü Kaybeden Kuş, Hava Kirliliği, Canberra (Kanberra); sekizinci tema Haritada Bir Nokta, Yaşamaya Dair, Kalbim Rumeli'de Kaldı, Zeytinyağı Üretimi, İmece şeklindedir. Bu metinlerin tümü Türkiye'deki Türk edebiyatı eserlerine dayanmaktayken Kedi ile Fare, Robinsan Crusoe metinleri dünya edebiyatından alınmıştır. Balkanlara ait Türk edebiyatı metinlerine ise yer verilmemiştir.

SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Türklerin Orta Asya'dan göçlerinden bu yana Türkler kısmi de olsa Balkanlarda yer edinmişlerdir. Osmanlı Devleti'nin Kosova'ya hâkim olmasıyla birlikte Türk edebiyatı daha sistemli bir şekilde Balkanlarda gelişim göstermeye başlamıştır (Kılınç, Tarhan, 2012). Bu gelişimlerle birlikte günümüze dek Balkanlarda yaşayan Türklerin Türk dilini ve edebiyatını geliştirip zenginleştirmeye devam etmişlerdir. 2019 yılında yenilenen Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda Balkan edebiyatlarından metinlerin Türkçe ders kitaplarında yer verilmesi gerektiğine dair maddeye yer verilmiştir. Balkanlardaki Türk edebiyatlarına dair bilincin oluşması açısından önemli bir yaklaşım olarak nitelendirilse de bu çalışma bağlamında birinci sınıftan sekizinci sınıfa kadar hazırlanan Türkçe ders kitaplarından sadece birinci sınıfta 1 metne yer verilmiştir. Dünya edebiyatına ilişkin metinlere ise sınıf seviyelerine göre birinci sınıfta 3, ikinci sınıfta 4, üçüncü sınıfta 6, dördüncü sınıfta 1, beşinci sınıfta 2, altıncı sınıfta 3, yedinci sınıfta 6, sekizinci sınıfta 2 metne yer verilmiştir. Dünya edebiyatından metinlere de yer verilmesi olumlu bir gelişme olarak nitelendirilebilir. Fakat sınıf seviyelerine göre, temalara dağılımlarına göre bir denge sağlanmaması, rastgele seçilen metinler olarak algılanmasına neden olmaktadır. Ayrıca Türk dünyasına dair metinlere de oldukça sınırlı sayıda yer verilmesi Türkî cumhuriyetlerde gelişen edebiyatın da yeterli düzeyde tanınmamasına neden olabilmektedir. Öğrencilerin gelişim düzeyleri dikkate alındığında estetik kaygıların gözleendiği aynı zamanda Türk kültürünün Türkiye dışında kalan kısımlarının da bilinmesinin sağlanması için Türk dünyasını yansıtan eserlerle buluşturulmaları önemlidir. Bu nedenle özellikle ders kitabı olarak kullanılmasına karar verilen metinlerin seçiminde Türkiye'de gelişen Türk edebiyatının yanı sıra dünya edebiyatı, Türk dünyasındaki edebiyatlar özellikle de Balkanlardaki Türk edebiyatlarına ilişkin metinlere yer verilmesi, bunlara yönelik etkinliklerin geliştirilmesiyle öğrencilerin hem ana kültürel dokulara ilişkin hem de evrensel sanata, edebiyata ilişkin bilgi birikime erişmeleri sağlanabilir.

KAYNAKÇA

- Akgün, A. (2011). Balkan Türkleri çocuk şiirinde milliyet kavramı ve diğer milletlere bakış (Bulgaristan-Batı Trakya örneği) XI. uluslararası dil-yazın-deyişbilim sempozyumu (Gönüllülük ve Hoşgörü) 13-14 Ekim. 1. Sakarya Üniversitesi
- Artun, E. (2014) Geçmişten günümüze kültürel değişim ve gelişim sürecinde balkanlarda türkçe. Beder Journal of Humanities. 4(2).
- Hafız, N. (1985). Kosova halk edebiyatı metinleri, Priştine.
- Karamustafaoğlu, S., Salar Celep, A. (2015). Ortaokul 5. sınıf fen bilimleri ders kitabına yönelik öğretmen görüşleri. Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi, 1(2), 93-118
- Çelik, M. (2016) Ümit Süleyman Sabit Yusuf'un şiirlerinde aile değerleri. Çocuk Ve Gençlik Edebiyatında Barış Kültürü. Uluslararası Bilimsel Araştırma Kitabı Trakya Üniversitesi

- Morgil, F.İ., Yılmaz, A. (1999). Lise X. sınıf kimya II ders kitaplarının öğretmen ve öğrenci görüşleri açısından değerlendirilmesi. BAÜ Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 1(1), 26-40.
- Çelik, M., Gürel, Z. (2017). Balkanlar'da çocukların Türkçe sevinci Bahçe çocuk dergisi. 22. Uluslararası Türk Kültürü Sempozyumu, Üsküp, Makedonya, 5-09 Mayıs (1), 101-110.
- Seyaz, T. (2020). 1970'ten günümüze Bulgaristan Türk edebiyatında hatıra türüne genel bir bakış. Balkanlarda Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi. 2(1).
- Yastı, M. (2014). Dobruca'daki Kırım Türklerinin atasözleri üzerine artzamanlı bir inceleme geçmişten günümüze kültürel değişim ve gelişim sürecinde Balkanlarda Türkçe. Beder Journal of Humanities. 4(2).
- Hasan, V. (2016). Bulgaristan'daki Türkçe ders kitaplarında yer alan çocuk edebiyatı örnekleri çocuk ve gençlik edebiyatında barış kültürü. Uluslararası Bilimsel Araştırma Kitabı Trakya Üniversitesi Yayın No: 171
- Yazıcı, M., İnce, F. (2015). Ortaokul fen ve teknoloji öğretiminde kullanılan çalışma kitaplarının kullanım durumunun öğretmen görüşleri doğrultusunda incelenmesi. KSU Sosyal Bilimler Dergisi, 12(2), 227-260.